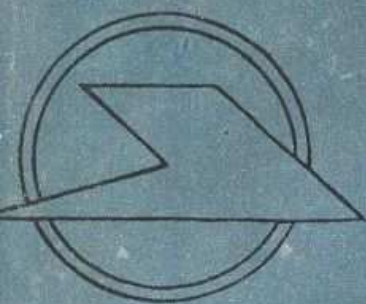

ISSN 0206—3867

SPARNAI

2
1988

IR DARBAI, IR RŪPESČIAI

Instruktorius Artūras Šivickas ruošia sportininką Artūrą Motuzą treniruotei.

Jau tada, kai pirmaisiais pokario metais prie Šiaulių pionierių namų susikūrė sklandytojų būrelis — būsimoji Šiaulių aviacijos technikos sporto klubo užuomazga, buvo pradėtas rašyti ir klubo metraščių. Jauniems sklandymo sporto entuziastams, dar neturintiems nei žinių, nei patyrimo, kaip patlems pasistatyti skraidymo aparatą, netrūko tik užsidedimo ir noro. Pirmieji savos konstrukcijos sklandytuvus kūrė V. Urbietis ir R. Bėkšta. Vėliau į sklandytuvų statybos darbą aktyviai įsijungė S. Žiburys, P. Neimantas, R. Vėpas. Jie pagal jau tuo metu žinomo aviamodeliuotojo ir sklandytojo Petro Motlekaičio sukurtos konstrukcijos brėžinius pasistatė sklandytuvą MOTI-2. su šiuo sklandytuvu jaunieji Šiaulių sklandymo entuziastai treniravosi nuo Salduvės kalno.

Oficialiai Šiaulių visuomeninis aviacijos technikos sporto klubas buvo įsteigtas 1958-aisiais. Šis įvykis aviacijos sporto mėgėjus ne tik džiugino, bet ir paskatino naujlems darbams, dar aktyvesnei veiklai. O džiaugtis buvo ko. Juk klubas tuoj pat gavo keletą serijinės gamybos sklandytuvų BK-6, „Pajūrietis“, „Pionierius“. Kaip tik su šiais sklandytuvais šiauliečiai ir atliko pirmuosius meistriškus skrydžius, pasiekė pirmąsias pergales respublikinėse varžybose.

Per trisdešimt veiklos metų Šiaulių aviacijos technikos sporto klubas nemažai nuveikė. Jeigu pavyktų suskaičiuoti visus, kurie klube išmoko valdyti sklandytuvą, kurie šiame kolektyve patyrė neužmirštamą skriejimo jausmą ir pirmąjį kilimo į padangę džiaugsmą, susidarytų ne viena šimtinė. Klube sporti-

nio darbo patirties įgijo ir dabartiniai kolektyvo vadovai: klubo viršininkas Zigmas Zdzičauskas bei grandies vadas Henrikas Birbilas. Jie šiandien pagrįstai gali didžiuotis išugdymais sklandymo sporto meistrais, gausiu būriu aktyvių visuomenininkų. Tai Šiaulių Dainių mikrorajono vaikų poliklinikos vyr. gydytojas Vidmantas Liukpetris, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto Šiaulių filialo vyr. dėstytojas Alfredas Lankauskas, Radviliškio rajono vidaus reikalų skyriaus tardymo poskyrio viršininkas Olegas Travkinas ir daugelis kitų, kurie ir patys aktyviai skraido, ir veiklūs klubo sportiniame darbe: treniruoja jaunuosius sklandytojus, tobulina ir plečia klubo techninę bazę.

Ugdyti jaunus sklandytojus, skiepyti jiems meilę aviacijos

sportui, patriotinius jausmus, ruošti vaikus būsimai tarnybai Tarybinėje Armijoje arba studijoms aukštosiose karinėse aviacijos mokyklose — vienas svarbiausių Šiaulių aviacijos technikos sporto klubo darbuotojų uždavinių. Vien praėjusiais metais skraidyti sklandytuvu išmoko šešiolika pirmus metus klubą lankusių jaunųjų sportininkų. Keturi jaunieji sklandytojai šiuo metu tęsia mokslus aukštosiose karinėse aviacijos mokyklose.

Skaitlingas jaunimo būrys iš Šiaulių miesto ir aplinkinių rajonų šiais metais pareiškė norą būti sklandytojais, lankyti aviacijos sporto pratybas. Buvo gauti net 68 pareiškimai. Beveik visi baigė teorinį paruošimą. Dabar, kai jau ir aerodrome prasidėjo treniruotės, praktinių įgūdžių valdyti sklandytuvą mokysis 24 vaikinai. Kiti savo siekių skraidyti atsisakė ne be priežasties. Čia savo žodį farė reiklī medicinos komisija. Tiesa, buvo ir tokių, kurie į klubą atėjo manydami, kad jau nuo pat pirmų dienų galės sėsti į sklandytuvo kabiną ir... skristi. Pamatę, kad pirma reikia praleisti daug valandų teoriškai mokantis, kaip valdyti sklandytuvą, kaip skraidyti, meteorologinių žinių, pajutę, kad sklandymas, sportinis aerodromas reikalauja daug laisvalaikio valandų, atkaklaus ir stropaus darbo, greit nuleido rankas ir atsisakė lankyti pratybas.

Pastaraisiais metais vis mažiau entuziazmo ir noro mokytis skraidyti sklandytuvais ir sportiniais lėktuvais rodo merginos. Jų nevilioja aviacijos sportas taip, kaip kad būdavo anksčiau. Dar prieš keliolika metų klube sėkmingai skraidė nemažas būrys merginų, šiauliečių

Grandies vado Henriko Birbilo (iš dešinės) ir klubo inžinieriaus Virginijaus Jankausko aktyviausi pagalbininkai yra sporto meistras Vytautas Plungė, instruktorius Juozas Baltūsis ir vienas aktyviausių sklandytojų Algis Daubaras.

komanda visose respublikinėse varžybose startuodavo pilnos sudėties. O štai kelis pastaruosius metus klubas į respublikines sklandymo varžybas priverstas siųsti komandą, sudarytą vien iš vaikinių. Meturint nė vienos sklandytojos, iš anksto susitinkama su pralaimėjimu komandinėje įskaitoje. Ir dabar klube treniruojasi tik dvi sklandytojos, ir abi jau šiais metais, baigusios vidurinę mokyklą, žada išvažiuoti iš Šiaulių.

Tai, kad sklandymas merginoms kažkodėl pasidarė nepatrauklus sportas, aviacijos sporto klubų darbuotojams kelia rūpesčių. Todėl prieš kiekvieną sezoną klubo instruktoriai stengiasi lankytis mokyklose, technikuose, susitikimuose su besimokančiu jaunimu, pasakoja apie aviacijos sporto ir ypač sklandymo populiarumą Tarybų Lietuvoje, apie respublikos sklandytojų sportines pergalės sąjunginėse ir net tarptautinėse varžybose, apie šiauliečių sklandytojų pasiekimus. Šie pasiekimai yra ženklūs. Vien tik per praėjusią vasarą klubo sportininkai treniruotėse, įvairiose pratybose bei varžybose skraidė beveik 2150 valandų, daugiau kaip dvidešimt sklandytojų tapo sportininkais atskyriniais, o Artūras Šivickas įvykdė sporto meistro normatyvą.

Visiems žinoma ir suprantama, kad, norint pasiekti aukštą sportinių rezultatų, reikia stropiai ir daug skraidyti. O tai nėra lengva. Sklandymas, kaip žinome, didžia dalimi priklauso nuo oro sąlygų. Ne kiekviena diena savaitėje būna saulėta, o, be to, ir pati diena turi ribotą laiką. Jeigu dar pridėsime tas aplinkybes, kad klubo sportininkai arba dirba, arba mokosi ir ne visada turi pakankamai laisvalaikio skraidymui, sportinio darbo sąlygos ir galimybės pasirodys esančios sudėtingos. Todėl klubo darbuotojai maksimaliai stengiasi išnaudoti palankias sąlygas poilsio dienomis. Šį sezoną numato dirbti dviem pamainom: su pradandčiais ir jaunais sklandytojais skraidyti keletą valandų rytą, o kai saulė jau įsildys žemę ir susidarys galimybės kristi maršrutais, star-

Klubo viršininkas Zigmąs Dzichauskas (antras iš kairės) tariaisi su aviacijos technikos kūrimo klubo nariais (iš dešinės) Tomu Lukoševičiumi. Vlodo Karvelio jungtinės technikos mokyklos gamybinio mokymo meistru, kuris jau turi pasistatęs 120 kilogramų sveriantį lėktuvėlį, Vidmantu Kaziliūnu, Šiaulių skaičiavimo centro inžinieriumi, turinčiu paties pasistatytą motoskraidyklę, ir Jonu Klemansku, Zemūk-technikos KMK suvirintoju, baigiančiu statyti treniruotėms tinkantį lėktuvą.

tams pakils sklandytuvai, valdomi tų sportininkų, kurie turi patyrimo ir siekia aukštesnių sportinių rezultatų.

Skridimų sėkmė tiek per treniruotes, tiek ir per varžybas priklauso ne vien nuo paties sportininko. Labai svarbu ir tai, kaip startams paruošiama technika. O čia jau svarbiausias „gydytojas“ yra aviatechnikas. Šiaulių ATSK aviatechniku šešis metus dirba energingas, gerai žinantis savo darbą Jonas Aksionovas. Gyvendamas netoli aerodromo, vaikystėje susidomėjo lėktuvais. Vėliau ypač pamėgo sportinę aviaciją. Jis nebijo „juodo darbo“, o kai darbuojasi, viską daro stropiai, su meile. Klube sakoma, jeigu Aksionovas patikrino sklandytuvą, gali būti ramus — gedimų nebus.

Mokant jaunimą skraidyti, ruošiant sklandymo meistrus, kandidatus į respublikos rinktinę daug trūkia klubo instruktorių Artūras Šivickas ir Juozas Baltūsis. Darbo sėkmę apsprendžia ir turima materialinė bei techninė bazė. Ji šiandien jau nebegali patenkinti. Klubo aerodrome prie Seduvos esantis pastatas, kuriame įrengtos mokymo klasės, instruktorių, aviatechnikų, medicinos kambariai, administracinės patalpos, jau anštas. Klube šiandien sportininkų žymiai daugiau, negu buvo tuo metu, kai šį pastatą kolektyvas savo jėgomis statėsi. Jau išaugome iš „vaikiško apdaro“. Reikėtų, kad šis klubo pastatas bent vienu aukštu paugėtų. Tada būtų galima keletą kambarių skirti ir sportininkams apgyvendinti. Juk dabar į treniruotes sportininkams, taip pat klubo darbuotojams tenka važiuoti net pusšimtį kilometrų. Kelionė atima daug brangaus laiko. O dar tiek sugaištama grįžtant į namus. Žymiai daugiau galima būtų nuveikti, jeigu porai arba trejetai dienų galima būtų pasilikti aerodrome. Turėdamas patalpas sportininkams apgy-

vendinti, klubas savo bazėje rengtų daugiau respublikinių varžybų. Žodžiu, rūpesčių yra. Neramina tai, kad LTSR komunalinio ūkio projektavimo instituto Šiaulių filialo projektuotojai vilkina baigti pastato antro aukšto statybos brėžinius. Žadėjo juos padaryti dar praėjusiais metais. Viskas liko tik pažadais. Užtikrino, kad visą statybai reikiamą dokumentaciją baigs pirmą šių metų pusmetį. Norisi tikėti, kad tokie rimti žmonės pakartotinai žodžio tikrai laikysis.

Kiekviena kelionė iš Šiaulių į aerodromą Seduvoje kelia daug rūpesčių dėl transporto. Jau dešimtį metų važinėjome senu autobusiuku, kurį klubas kadaise gavo jau nurašytą, beveik niekam nebefinkantį. Susiremontavo. Bet kad ir kaip tausotume jį, vis tiek senas daiktas.

Šiaulių ATSK kolektyvas, jausdamas jaunimo vilionę technikai, stengiasi visai burti aviacijos sporto entuziastus. Ne tik tuos, kurie nori išmokti skraidyti, bet ir tuos, kuriuos domina techninė kūryba. Tuo tikslu buvo įsteigtas visuomeninis aviacijos technikos kūrybos klubas. Jam ėmėsi vadovauti Šiaulių gelžbetoninių konstrukcijų gamyklos vyr. energetikas Mečislovas Gužauskas. Kiekvieną penktadienį konstruktoriai mėgėjai renkas į aviacijos sporto klubą, aptaria skraidymo aparatų projektus, svarsto pasiūlymus, išskylančias naujas mintis. Didelę ir aktyvią pagalbą teikia prityrę skraidymo aparatų kūrėjai Romas Bėkšta, Kintautas Juodėnas, taip pat Jonas Kaziliūnas. Štai Kintauto Juodėno sukurtas ultralengvas dvivietis lėktuvas „Medvėgalis“ praėjusiais metais Maskvoje vykusiam sąjunginiame ultralengvų skraidymo aparatų kūrėjų sąskrydyje buvo įvertintas trečiaja premija.

Plačią vagą verčia Šiaulių aviacijos technikos sporto klubo Jaunųjų sklandytojų mokykla,

įkurta Pakruojuje. Mokyklai vadovauja nenulstantis skraidymo aparatų kūrimo entuziastas Romas Vaineikis. Jis kartu su jaunaisiais pakruojiečiais, aviacijos sporto entuziastais, sukonstravo ir pastatė dvivietį ultralengvą savitos konstrukcijos lėktuvą ir pavadino jį „Egzotika“. Minėtoje apžiūroje Maskvoje „Egzotika“ buvo pripažinta geriausiu plataus pritaikymo lėktuvu.

Jaunieji sklandytojai iš Pakruojo per porą metų sugebėjo pasiekti ir neblogų sportinių rezultatų. Pernai jie net sąjunginėse jaunųjų sklandytojų varžybose dalyvavo. Pirmieji startai šiose varžybose, vykusiose Panevėžyje, ypač sėkmingi buvo Sonatai Karinauskaitėi. Ji net dviejuose pratimuose užėmė prizines vietas. Gerų rezultatų pasiekė taip pat Žilvinas Pavillonis, Algis Šaršva, Dainius Kazilius.

Tarp šiauliečių aviacijos sporto mėgėjų atgarsio susilaukė ir dar viena nauja aviacijos sporto rūšis — skraidymas oro balionais bei susikūrusios Respublikinės oreivystės draugijos veikla. Klubo sportininkai jai neabejingi.

Aviacijos sporto klubo veikloje — daug darbų ir nemažiau rūpesčių. Be jau minėtų, neramu ir dėl to, kad vis dar per lėtai mažėja visokių ataskaitų, instrukcijų, nurodymų bei įvairiausių draudimų popierinis srautas. Tai varžo iniciatyvą. Be to, tikrintojams iš aukštesniųjų vadovaujančių organizacijų reikėtų gliau nagrinėti, kaip dirba instruktoriai, kokio meistriškumo jų paruošti sklandytojai, pažymėti ir atskleisti naujoves praktiniame darbe, o ne spręsti apie veiklą vien iš parašytų ataskaitų. Argi popieriai gali parodyti, kokį paruošimą įgijo sklandytojas, kaip jam sekasi skraidyti, kaip jis moka „draugauti“ su sklandytuvu ir ore, ir žemėje!

Y. PLUNGĖ
M. KURAIČIO nuotraukos

Klubo aviatechnikas Jonas Aksionovas.